

Om några misskända *Athetis* (*Caradrina*)-arter.

Av

FRITHIOF NORDSTRÖM.

Med 1 plansch och 11 textfigurer.

I Sverige finnas tvänne *Athetis*-arter, som länge misskänts; i Aurivillius' Nordens Fjärilar (3) stå de upptagna såsom *grisea* Ev. och *menetriesii* Kretschm. Dessa två namn ha vället lepidopterologerna mycket huvudbry, de ha ofta förväxlats och till dem ha förts åtskilliga arter och former.

Det äldsta av dessa namn är *grisea*, det gavs redan 1848 åt en fjäril från Ural. Av Kretschmar (12) beskrives 1863 samma art (se nedan!) under namnet *menetriesii* efter exemplar från Moskva, K. lämnar även en god bild av densamma (l. c. t. 2, f. 7). Av senare författare framhålles ofta som karaktäristiskt för »*menetriesii*», att den har snövita bakvingar, men såväl av beskrivningen — »Die Unterflügel sind ziemlich weisslich, nach dem Aussenrande matter grau» — som av figuren framgår, att dessa ej äro »snövita», utan vitaktiga, mot utkanten tämligen brett gråskuggade; autor jämför också sin art närmast med *aspera* Rbr., som just har dylika bakvingar. År 1864 beskrives denna art ånyo under nytt namn, *montana*, av Bremer (6) efter exemplar från Apfelgebirge i Ost-sibirien; hans bild (l. c. t. 4, f. 8) visar tydligt, hur de ljusa bakvingarna bli mörkare mot utkanten. Den 1869 av Tengström (33) från Petrosavodsk beskrivna *petraea* påvisades redan 1872 av Keferstein (11) vara detsamma som *grisea* Ev., senare även konstaterat av Ershov (8). Schöyen (28) omtalar 1881, att även Tengström själv (in litt.) kommit till samma uppfattning. Blöcker har 1908 (5) klart bevisat, att *menetriesii* Kretschm. är = *grisea* Ev. Warrens (36) *menetriesii* är = *grisea* Ev., medan hans *grisea* är = *cinerascens* Tgstr. Även Püngeler (24) sätter 1914 likhetstecken mellan *grisea* Ev. och *cinerascens* Tgstr., trots Blöckers ovan omtalade förtjänstfulla, klarläggande arbete. Filipjev (10) följer Blöcker. Av senare bilder av *grisea* synes mig Spulers (30, t. 29, f. 33) vara för ljust brun, medan Culot (7, t. 47, f. 4) ger en högst förträfflig bild av ett exemplar från Moskva. Av professor N. Kus-

nezov och dr N. N. Filipjev i Leningrad har jag fått mottaga här avbildade (t., f. 10—12) exemplar.

Från den närstående *cinerascens* Tgstr. (se nedan!) skiljer sig *grisea* Ev. genom de nyss omtalade bakvingarna, som hos mina exemplar äro ljusst rödaktigt gulgrå, mot utkanten, även hos ♂, tydligt och tämligen brett, mörkare brungrå; njurfläcken saknar de små vita fläckarna, som endast i mycket sällsynta undantagsfall saknas hos *cinerascens*; för övrigt är framvingarnas färg hos *grisea* mera brunaktigt grå, hos *cinerascens* renare grå; hos *cinerascens* ha framvingarna nästan alltid innanför våglinjen en rad rödaktigt glänsande, trekantiga eller kilformiga fläckar, dessa äro hos *grisea* svartaktiga.

Även i hanens genitalapparat finnas konstanta karaktärer, som skilja denna art från *cinerascens*. Av fig. 1 (i något större skala än fig. 2) framgår exempelvis, att valvan (analklaffen) i sin helhet är betydligt grövre än den slankare hos *cinerascens* (fig. 2), övre änd-utskottet är kortare, avsevärt tjockare och med mera rundad spets; i aedoeagus (fig. 7; något större skala än fig. 8) har *grisea* 9 kitintänder (enligt Filipjev [10] 9 eller 10), medan *cinerascens* har 8 (f. 8).

A. grisea Ev. är ej ännu funnen i Sverige eller Norge och i Finland är den mycket sällsynt i dess södra och sydöstra delar (9); dess utbredning är i övrigt östlig: Kurland, Livland, Petersburg, Moskva, Vjatka, Kazan, Ural, Issyk-kul-området, Tomsk, Uljas-sutaj, Altai, Apfelgebirge, Amur (23, 30, 31, 32, 36). Då fjäriln har påträffats i Åbotrakten, är det ej uteslutet, att den över Åland kan komma in i Sverige, eventuellt redan finnes här, ehuru förbisedd.

Denna art finnes ej upptagen i »Nordens Fjärilar» (3), de här av Aurivillius använda namnen *menetriesii* och *grisea* tillhöra andra arter, den förra *cinerascens* Tgstr., den senare *selini* B.

År 1869 beskriver Tengström (33) sin *cinerascens* som en var. av *quadripunctata* F., han säger att den är mindre än denna och, fränsett de vita bakvingarna, ej olika *kadenii* Fr., fjäriln flög i mitten av juli vid Kexholm i sydöstra Finland. I första årgången av Entom. Tidskrift, 1880, ger Spångberg (29) efter några exemplar från Stockholmstrakten en beskrivning och figur (l. c. t. i f. 3 ♂) av en form, som han anser identisk med *leucoptera* Thnbg. Schöyen (28), vilken av Aurivillius fått »ett typiskt exemplar från Vestmanland» av denna form, som även Aurivillius då ansåg för *leucoptera*, förklarar, efter jämförelse med ett från Tengström erhållet exemplar av hans *cinerascens*, att dessa båda äro identiska. Lampa meddelar 1885 (13), att han sänt några exemplar av en *Caradrina*-form till Staudinger för bestämning, de återkommo be-

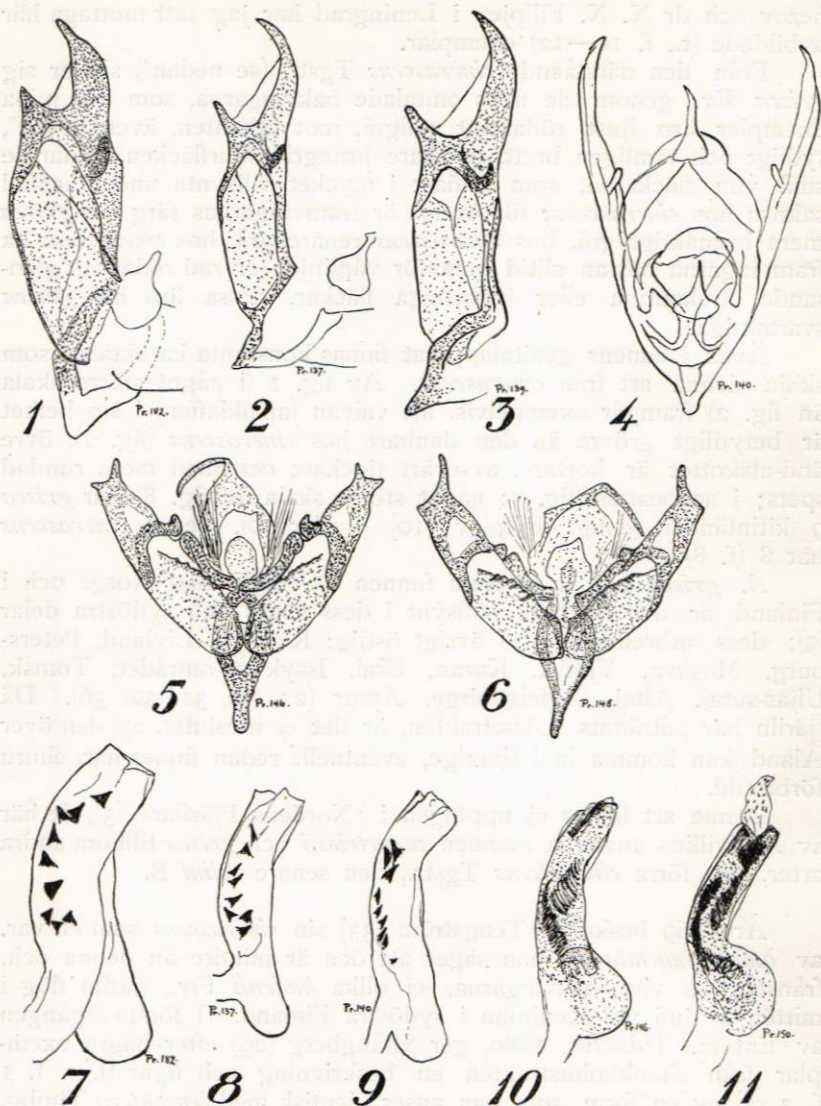

Fig. 1—3. Vänster valva, från insidan, av 1. *Athetis grisea* Ev., 2. *A. cinerascens* Tgstr., 3. *A. cinerascens* var. *rougemonti* Spul.; 4. Analbeväpningen hos *A. v. rougemonti*, sedd från ryggsidan; 5—6. Analbeväpningen utbredd, sedd underifrån, hos 5. *A. selini* B., 6. *A. clavipalpis* Scop.; 7—11. Aedoeagus, sedd från vänster sida, av 7. *A. grisea*, 8. *A. cinerascens*, 9. *A. v. rougemonti*, 10. *A. selini*, 11. *A. clavipalpis*.

stämda till *menetriesii* (Stgr ansåg *cinerascens* för densamma som *menetriesii*). Under namnet *menetriesii* figurerar sedan denna art såväl hos Aurivillius (3) som i övrig skandinavisk och även andra länders litteratur (1, 7, 14, 15, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 30). I det förut omnämnda arbetet av Blöcker (5) visar denne, att *menetriesii* Aur. (nec Kretschm.) är = *cinerascens* Tgstr. Spüler (30) beskriver och avbildar (t. 29, f. 32) omedelbart efter *cinerascens* (*menetriesii* hos Spüler) under namnet *rougemonti* en ny art från grajiska alperna; i Tillägget i slutet av boken säger han (p. 361) att den är en var. av *cinerascens*. Warren (36) har 1914 rört ihop denna art med föregående, han skriver: »*grisea* Ev. (= *cinerascens* Tgstr.)», beskrivningen gäller närmast *cinerascens*, figuren är oduglig. Culot (7) avbildar (l. c. t. 47, f. 3) under namn av *menetriesii* en ♀ från Finland. Petersen (23) säger, att den estländska »*menetriesii*» icke är något annat än en något mindre och mörkare *rougemonti* Spul. Filipjev (10) slutligen sätter 1927 ävenledes likhetstecken mellan *cinerascens* och *rougemonti*. Jag avbildar här några svenska (t., f. 13—18) och ett sibiriskt (f. 22) exemplar av *cinerascens* samt några tyrolerexemplar av *rougemonti*.

Fjärilns kännetecken äro ovan framhållna vid jämförelsen med *grisea*; ♀:s bakvingar oftast lätt mörktonade vid utkanten; det sibiriska exemplaret (gåva av N. N. Filipjev) är större än de svenska och har föga markerad teckning, tillhör möjligen en särskild ras. Hanens genitalarmatur (fig. 2) är mycket lik föregående arts (se under denna!). Hos *rougemonti* är valvan (fig. 3, tecknad i samma skala som fig. 1) ytterst lik densamma av *cinerascens*, men aedoeagus har i likhet med *grisea* 9—10 kitintänder (hos *cinerascens* 8; det är möjligt att en undersökning på större material skulle visa att dessa kitintänder variera något i antal även hos *cinerascens*; någon eller några kitintänder kunna möjligen gå förlorade under parningen och stanna kvar i honans bursa copulatrix). Fig. 4 visar en skiss av hela den hanliga analbevapningen hos *rougemonti*, sedd från ryggsidan.¹

I Sverige är *cinerascens* känd från följande landskap: Skåne, Småland, Bohuslän, Närke, Södermanland, Uppland, Västmanland, Ångermanland; nordligaste lokalen i landet är Härnösandstrakten (Orstadius). Övrig utbredning: Norge, Finland, Östersjöstaterna, Ryssland, Sibirien ända till Sutshan i Ussuriområdet (10); *rougemonti* känd från alpländerna i sydvästeuropa: N. Italien, Schweiz, Frankrike.

Till denna grupp, vad beträffar den hanliga genitalapparaten, höra även *albina* Ev. och *congesta* Led., båda med huvudsaklig

¹ Vid undersökning av puppor till *rougemonti* har jag ej kunnat finna någon olikhet med puppan till *cinerascens* (14), dylik undersökning med samma resultat även verkställd av vår puppspecialist D. Ljungdahl.

asiatisk utbredning och kanske tillhörande samma art. Den av Meves (17) omtalade »var. *albina*» är säkerligen endast en form. av *clavipalpis* Scop. och ej den »äkta» *albina* Ev. Den senare avbildar jag här, t., f. 30, 31.

A. selini B. namngavs redan 1840, typen, en ♂ från Valais i Schweiz, finnes ännu bevarad och har avbildats av Culot (7, t. 46, f. 15). De i Ent. Tidskr. under åren 1884—1918 (2, 16, 18, 19, 21) omnämnda fynden av *grisea* Ev. och *petraea* Tgstr. äro alla att hänföra till *selini* B. Lampa (13) upptar *selini* som svensk med fynd från Uppland och Stockholmstrakten och i Riksmuseum finnas dessa äldre fynd uppställda under detta namn (*grisea* Ev. upptager Lampa endast som finsk). Aurivillius åter (3) anser osannolikt, att *selini* finnes hos oss och håller före, att de som uppgivits för denna art böra fördelas mellan *quadripunctata* F. och *grisea* Ev. Alla svenska exemplar, både äldre och av färskare datum, vilka jag undersökt, ha visat sig vara *selini* B. Skånska och bohusslänska exemplar synas mig både i storlek och färgvalör stämma väl med huvudformen (t., f. 6 är mycket lik Culots bild av typ-exemplaret), medan arten i Stockholmstrakten uppträder i en mindre, mörkare grå form med otydligare, ibland nästan försvunnen teckning, f. *obscurior* n. f. (t., f. 7—9).

Hanens genitalapparat påminner mycket om densamma hos *clavipalpis* Scop., valvan har 2 terminalutskott, det undre kortare (hos *clavipalpis* saknas det undre) och ett litet, oftast böjt och spetsigt utskott stickande upp över överkanten (detta är hos *clavipalpis* rundat) (f. 8 och 9). Aedoeagus hos dessa båda arter förete ävenledes stora likheter (fig. 10 och 11) och skilja sig avsevärt både i form och beväpning från de förut behandlade arternas. Här är aedoeagus starkt böjd med förtjockad bas och visar flera större fält med en mängd ytterst fina taggar.

I Sverige är *selini* funnen i följande landskap: Skåne, Småland, Öland, Gotland, Bohuslän, Närke, Södermanland, Uppland, Värmland och Norrbotten, nordligast i Piteå (N. Gellerstedt). Övrig utbredning: Finland, Livland, Danmark (Bornholm; Skagen), Tyskland, Schweiz, Syd-Frankrike, Spanien, Italien, Sicilien, Korsika, Ungern, Dalmatien, Grekland, Ryssland, Mindre Asien, Syrien.

Den förut i förbigående nämnda *leucoptera* Thnbg. är ingenting annat än en *clavipalpis* Scop. (*quadripunctata* F.). Det finnes ingenting i urbeskrivningen (34)¹, som kan ge stöd för antagandet,

¹ »Noctua Leucoptera: Alis deflexis, anticis cinereis: fasciis tribus punctisque duobus nigris; posticis niveis. — Habitat in Svecia. — Magnitudine media. — Corpus totum læve, cinereum. — Alæ anticæ utrinque cinereæ, supra fasciis quatuor nigris, 1 in basi interrupta, 2 ante medium undulata, 3 pone medium curva undata, 4 intra marginem obsoleta. Inter fasciam 3 & 4 punctum anterius minutum & macula posterius oblonga. Posticæ utrinque totæ nivæ fascia tenuissima intra marginem e punctis nigris. Alæ posticæ basi ciliatæ.»

att den skulle vara mörkare än *clavipalpis* såsom framhålles i modärn litteratur (där den ofta omtalas som den skandinaviska rasen av *clavipalpis*). Däremot är Thunbergs bild mörk, nästan utan alla teckningar, men den stämmer ej med hans beskrivning och måste anses misslyckad och fullkomligt värdelös.

Redan 1864 säger Werneburg (37), att *leucoptera* Thnbg. är = *clavipalpis* Scop. 1880 gör Spångberg (29) en nybeskrivning av vad han anser vara *leucoptera*, tydligen grundad på några exemplar från Stockholmstrakten. Såväl av beskrivning som av figur (l. c. t. 1, f. 3) framgår, att han haft att göra med *cinerascens* Tgstr. (se ovan!); han anser den vara en var. av *quadripunctata* F. och jämför den därför i sin beskrivning med denna. Han börjar sålunda: »Cinerea, supra quam subtus obscurior». Här tror jag att grunden ligger till senare författares beteckning av Thunbergs form såsom mörkare än *clavipalpis*. Staudinger (32), citerande Spångberg i sin katalog av 1901, säger »v. (et ab) *leucoptera* Thnbg» — — »obscurior, al. ant. fusco-griseis». Honom följa de stora handböckerna av Spuler (30), Berge-Rebel (4) och Seitz (36), vilka framhålla, att framvingarna äro »braungrau verdunkelt». Lampa (13) har 1885 påpekat, att Thunbergs typexemplar av *leucoptera* är en ren synonym till *quadripunctata* F. Till samma resultat har jag kommit efter undersökning av Thunbergs typ för några år sedan. Jag avbildar här typexemplaret (t., f. 23), en ♀ av ordinär färg och storlek (foto aman. Höglund, Uppsala). De i Skandinavien och Finland, särskilt hos honan, mycket vanliga mörka exemplaren av den tämligen variabla *clavipalpis* sakna således benämning. Tutt (34 a) låter denna, även i England förekommande, aberration få namnet *superstes* Steph., men då vi inom *Athetis* även ha arten *superstes* Tr., är det för undvikande av förväxling lämpligare med ett annat namn. Jag föreslår f. *thunbergi* n. nom. Några svenska exemplar avbildas här (t., f. 27—29). Liksom fallet är med huvudformen finnas även inom f. *thunbergi* 2 former: med eller utan mörkt utkantsfält på framvingen¹, den förra formen sällsynt. Culot (7) ger en förträfflig bild (l. c. t. 46, f. 10) av f. *thunbergi* Nordstr. under namnet *leucoptera* Thnbg.; en bra bild är även Hübners (10 b) f. 417 (*cubicularis* Hb., nec Bkh).

Genitalapparaten hos f. *thunbergi* är alldeles densamma som hos *clavipalpis* (f. 6 och 11).

Till följande institutioner och personer frambär jag härmed

¹ Möjligen bör till *clavipalpis* endast räknas den sällsyntare formen med utkanten av samma färg som vingen i övrigt (t., f. 24), eftersom Scopoli (28 a) ej säger något om mörkare utkant; *quadripunctata* F. (*cubicularis* Bkh.) skulle då kunna bibehållas som namn på den vanligare ljusa formen med mörkt utkantsfält: »Margo posticus obscurior» F. (t., f. 25, 26), till vilken då ab. *nigrofasciata* Hoffm. (10 a) blir synonym.

min stora tacksamhet för överlåtelse eller lån av material: Riksmuseet, Stockholm, Zoologiska institutionen i Uppsala, professor N. Kusnezov och d:r N. N. Filipjev i Leningrad, hr Astfäller i i Meran, ingenjör N. Wolff i Köpenhamn, häradsh. E. Orstadius i Uppsala, fil. stud. G. Borg, artist D. Ljungdahl och fil. kand. G. Notini i Stockholm samt för fotografering: amanuens Höglund och fil. kand. R. Malaise.

Litteraturförteckning.

1. Andersson, J., Bidrag till kännedomen om svenska makrolepidopterers geograf. utbredning. E. T. 1890, p. 81—86.
2. Aurivillius, Chr., Den entomol. föreningens i Stockholm sammankomst den 1 okt. 1884. Ent. Tidskr. 1884, p. 189—190.
3. —, Nordens Fjärilar, Stockholm 1888—91.
4. Berge-Rebel, Fr. Berges Schmetterlingsbuch, 9. Aufl. Stuttgart 1910.
5. Blöcker, H., Was ist *Caradrina menetriesi* Kretschmar?, Rev. Russe & Entom. 1908, N:o 1.
6. Bremer, O., Lepidopteren Ostsibiriens, Mém. l'acad. imp. des sc. de St.-Pétersbourg. VIIe sér., T. VIII, N:o 1, St. Petersburg 1864.
7. Culot, J., Noctuelles et Géomètres d'Europe, Vol. II, Genève 1914—1917.
8. Ershov, Cat. Lep. Agri Petrop., Hor. Soc. Ent. Ross. 1880—81.
9. Federley, H., Trenne anmärkningsvärda fjärilar. Med. Soc. Fl. & Fauna fenn. XXVIII, p. 24.
10. Filipjev, N. N., Zur Kenntniss der Heteroceren (Lepidoptera) von Sutshan (Ussuri Gebiet), Ann. Mus. Zool. Akad. Sc. de l'URSS. 1927, p. 219—264.
- 10 a. Hoffman, Die Schmetterlinge Steiermarks III, Mitt. Naturwiss. Ver. Steiermerk. Bd 53 (1916).
- 10 b. Hübner, J., Sammlung europ. Schmetterlinge. Augsburg 1793—1827.
11. Keferstein, Lepidopterologische Notiz, Stett. E. Z. 1872, p. 362.
12. Kretschmar, C., *Caradrina Menetriesii* nov. sp., Berl. E. Z. VII, p. 432 (1863).
13. Lampa, S., Förteckning öfver Skandinaviens och Finlands Macrolepidoptera, Stockholm 1885.
14. Ljungdahl, D., Några fjärilsfynd jämte puppbeskrivningar, Ent. Tidskr. 1914, p. 59—68.
15. Meves, J., Bidrag till kännedomen om svenska fjärilars geografiska utbredning, Ent. Tidskr. 1886, p. 102—104.
16. —, Bidrag etc., Ibid. 1894, p. 95—96.

17. Meves, J., Lepidopterologiska anteckningar, Ibid. 1914, p. 1—43.
18. —, W., Mindre bekanta eller för Sverige nya nattfjärilar., Ibid. 1884, p. 71—72.
19. Nordström, F., Fynd av sällsyntare fjärilar etc., Ibid. 1918, p. 60—65.
20. —, Bidrag till Ekeröns noctuidfauna, Ibid 1915, p. 220—228.
21. —, Lepidopterologiska notiser, Ibid. 1916, p. 115—130, 175—195.
22. Orstadius, E., Bidrag till kännedomen om fjärilfaunan inom Kronobergs län, Ibid. 1915, p. 42—68, 244—267; 1916, p. 1—29.
23. Petersen, W., Lepidopteren-Fauna von Estland, Reval 1924.
24. Püngeler, R., Neue palearktische Makrolepidopteren, Iris 1914.
25. Reuter, Förteckning öfver Macrolepidoptera funna i Finland efter år 1869. Helsingfors 1893.
26. Schilde, J., Lepidopterologische Mittheilungen aus Nord-Finnland, II. Heterocera, Stett. E. Z. 1874.
27. Schneider, J. Sparre, Lepidopterologische Meddelelser fra det søndenfjeldske Norge, Ent. Tidskr. 1902.
28. Schöyen, W. M., Bemerkninger angaaende de i Staudinger-Wocke's katalog opførte variationer af *Caradrina quadripunctata* F., Ibid. 1881.
- 28 a. Scopoli, J. A., Entomologia carniolica. Vindobonæ 1763.
29. Spångberg, J., Mélanges lépidopterologiques, Ent. Tidskr. 1880.
30. Spuler, A., Die Schmetterlinge Europas I, Stuttgart 1908.
31. Staudinger, O., Über Lepidopteren von Uliassutai, Iris 1896.
32. — und Rebel, Catalog der Lepidopteren, Berlin 1901.
33. Tengström, J. M. J. af, Catalogus Lepidopterorum faunæ fennicæ præcursorius, Helsingfors 1869.
34. Thunberg, C. P., Dissertatio entomologica sistens Insecta Svecica, II, Upsaliæ 1791.
- 34 a. Tutt, J. W., The British Noctuæ and their varieties. Vol 1. London 1891.
35. Wallengrén, H. D. J., Index Specierum noctuarum et geometrarum in Scandinavia hucusque detectarum. Bih. Vet. Ak. Handl. Bd 2, N:o 4, Stockholm 1874.
36. Warren, W., Gattung *Athetis* Hbn, i Seitz Gross-Schmett. d. Erde, pal. III, Stuttgart 1914.
37. Werneburg, A., Beiträge zur Schmetterlingskunde, Erfurt 1864.

Förklaring till planschen:

1. *Athetis selini* B. ♂. Spitzmühle (? Schweiz).
2. » » ♂. Bornholm, Danmark.
3. » » ♂. Åhus, Skåne (Coll. Riksmus.).
4. » » ♀. Colmars, B. Alpes.
5. » » ♀. Bornholm, Danmark.
6. » » ♀. Åhus, Skåne (Coll. Riksmus.).
7. » » f. *obscurior* Nordstr. ♂ Runmarö, Uppland.
8. 9. » » » » ♀ » » »
10. » » *grisea* Ev. ♂. Minusinsk, mell. Sibirien.
11. » » » ♀. Vjatka, » Ryssland.
12. » » » ♂. Minusinsk, » Sibirien.
13. » » *cinerascens* Tgstr. ♂. Växjö, Småland (Coll. Upps. mus.).
14. » » » ♂. Värmland (Coll. Riksmus.).
15. » » » ♀. Stockholm (» »).
16. » » » ♀. Växjö. (Coll. Upps. mus.).
17. » » » ♀. Bornö, Bohuslän.
18. » » » ♀. Viggbyholm, Uppland.
19. *Athetis rougemonti* Spul. ♂. Meran, Italien.
20. » » » ♀. » » »
21. » » » ♂. » » »
22. » » *cinerascens* Tgstr. ♂. Minusinsk, mell. Sibirien.
23. » » *leucoptera* Thnbg. ♀. Typ. (= ab. *thunbergi* Nordstr.).
24. » » *clavipalpis* Scop. ♂. Ekerö, Uppland.
25. » » » f. *quadripunctata* F. ♀. Grännafors, Småland.
26. » » » » ♂. Stockholm.
27. » » » f. *thunbergi* Nordstr. ♂. Ornö, Södermanland.
28. » » » » ♀. Sparsör, Västergötland.
29. » » » » ♀. Mahult, Halland.
30. 31. » » *albina* Ev. ♀. Ural.

Zusammenfassung.

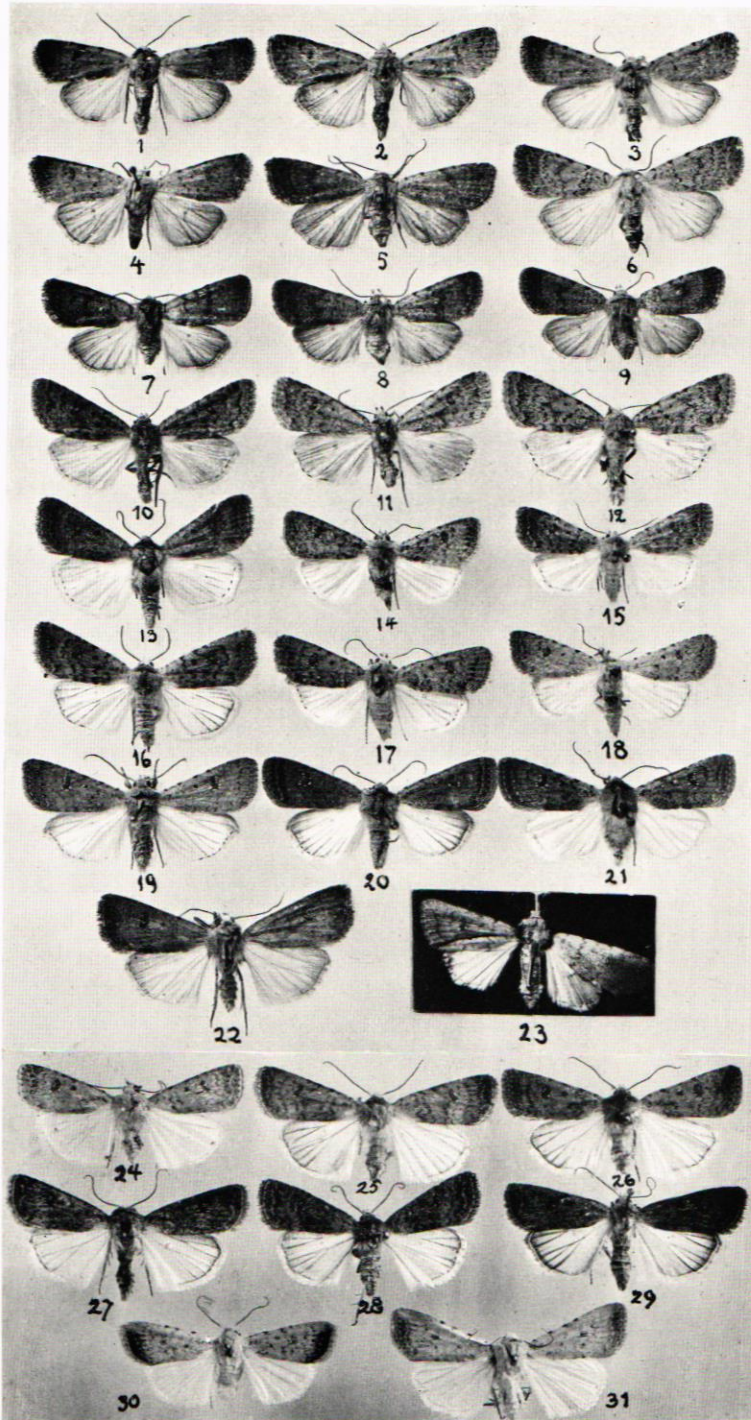
Verfasser behandelt einige verkannte *Athetis*-Arten und kommt auf Grund seiner morphologischen Untersuchungen und seines Literaturstudiums zu folgendem Ergebnis:

grisea Ev. 1848 = *menetriesii* Kretschm. 1863 (Warr. 1914),
montana Brem 1864, *petraea* Tgstr. 1869.

cinerascens Tgstr. 1869 = *leucoptera* Spbg (nec Thnbg) 1880,
menetriesii Schilde 1874 (Lampa 1885, Aur. 1888—91, Reuter
 1893, Spul. 1908, Culot 1914), *grisea* Warr. 1914, *rougemonti*
 Pet. 1924.

selini B. 1840 = *grisea* Aur. 1888—91.

Von diesen Arten ist *grisea* bisher in Schweden noch nicht gefunden, *cinerascens* kommt von Schonen bis Ängermanland und *selini* von Schonen bis Wärmland und in Norrbotten vor; *selini* bildet in der Umgebung von Stockholm eine kleinere, dunklere

Form mit unauffälliger oder verschwindender Zeichnung, f. *obscura* m. forma nova.

leucoptera Thnbg 1791 = *clavipalpis* Scop. 1763.

f. *thunbergi* m. nomen novum = *leucoptera* Stgr. (nec. Thnbg): dunkler, graubraun, oft mit undeutlicher Zeichnung; kommt mit oder ohne dunkles Randfeld vor; tritt in Schweden zusammen mit der Hauptform *clavipalpis* auf, ohne eine Rasse zu bilden. Als Nominatform von *clavipalpis* wird die Form mit hell ockerbraunen Vflgl ohne dunkles Randfeld aufgefasst; f. *quadripunctata* F. (= *nigrofasciata* Hoffm.) verbleibt für dieselbe Form mit dunklem Randfeld.

Die Genitalarmaturen der besprochenen Arten werden in Wort und Bild behandelt. *Rougemonti* hat im Aedoeagus 9—10 Chitinzähne, *cinerascens* 8, aber vielleicht würde eine Untersuchung von grösserem Material zeigen, dass die Chitinzähne auch beim Aedoeagus von *cinerascens* in Anzahl variieren können, ein oder der andere Zahn kann bei der Kopula in der Bursa copulatrix des ♀ übrigbleiben. Die Puppen von *cinerascens* und *rougemonti* sind einander völlig ähnlich. Im morphologischem Bau der Genitalien stimmen die von *grisea*, *cinerascens*, *rougemonti*, *albina* und *congesta* mit einander überein. Meves hat *albina* von Schweden angeführt, was aber auf einer Verwechslung mit einer hellen Form von *clavipalpis* beruht.

Die Tafel bringt alle behandelten Arten in Bild, von *leucoptera* Thnbg wird die Type abgebildet.